ق سُورة ގެ މާނަ

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

سُورة ق — އާޔަތުގެ ޢަދަދު (٤٥)

قٓۚ وَٱلۡقُرۡءَانِ ٱلۡمَجِيدِ ﴿١﴾ بَلۡ عَجِبُوٓاْ أَن جَآءَهُم مُّنذِرٞ مِّنۡهُمۡ فَقَالَ ٱلۡكَٰفِرُونَ هَٰذَا شَيۡءٌ عَجِيبٌ ﴿٢﴾ أَءِذَا مِتۡنَا وَكُنَّا تُرَابٗاۖ ذَٰلِكَ رَجۡعُۢ بَعِيدٞ ﴿٣﴾ قَدۡ عَلِمۡنَا مَا تَنقُصُ ٱلۡأَرۡضُ مِنۡهُمۡۖ وَعِندَنَا كِتَٰبٌ حَفِيظُۢ ﴿٤﴾ بَلۡ كَذَّبُواْ بِٱلۡحَقِّ لَمَّا جَآءَهُمۡ فَهُمۡ فِيٓ أَمۡرٖ مَّرِيجٍ ﴿٥﴾ أَفَلَمۡ يَنظُرُوٓاْ إِلَى ٱلسَّمَآءِ فَوۡقَهُمۡ كَيۡفَ بَنَيۡنَٰهَا وَزَيَّنَّٰهَا وَمَا لَهَا مِن فُرُوجٖ ﴿٦﴾

ތަރުޖަމާ

قٓۚ = މިއަކުރުގެ މުރާދު ރަނގަޅަށް ދެނެވޮޑިގެންވަނީ الله އެވެ. ❁ وَٱلۡقُرۡءَانِ ٱلۡمَجِيدِ ﴿١﴾ = މާތްވެގެންވާ قُرْآن ގަސަމުކުރައްވަމި الله ހުވަދި وَحِي ކުރައްވާށެވެ. ❁ بَلۡ عَجِبُوٓاْ = އަޖައިބުވެއްޖެ ހެއްދެވެ. އެމީހުން ޢަޖާއިބުވިއެވެ. ❁ أَن جَآءَهُم = އެމީހުންގެ ގާތަށް އައުމުން ❁ مُّنذِرٞ مِّنۡهُمۡ = އެމީހުންގެ ތެރެއިން އިންޒާރުދެއްވާ ބޭކަލަކު ❁ فَقَالَ ٱلۡكَٰفِرُونَ = ފަހެ ކާފަރުން ބުނެއެވެ. ❁ هَٰذَا شَيۡءٌ عَجِيبٌ ﴿٢﴾ = މިއީ عَجَائِبُ ކަމެކެވެ. (އެކަލޭގެފާނު އެމީހަކާ ވާހަކައި عَجَائِبُ ވާހަކައެކެވެ.) ❁ أَءِذَا مِتۡنَا = އަހުރެމެން މަރުވެއްޖެ = ވަޅުލާފައި ❁ وَكُنَّا تُرَابٗاۖ = އަދި އަހުރެމެން ވެއްޔަށްވެގެން ދިޔަ ހިނދު؟ (އަނބުރާ އަހުރެމެން ދިރިގެން އަންނާނީތޯ) ❁ ذَٰلِكَ رَجۡعُۢ بَعِيدٞ ﴿٣﴾ = އެއީ ދުރުވެގެންވާ رُجُوع ވާކަމެވެ. ❁ قَدۡ عَلِمۡنَا = ހަމަކަށަވަރުން ތިމަންރަސްކަލާނގެ ދެނެވޮޑިގެންވެއެވެ. ❁ مَا تَنقُصُ ٱلۡأَرۡضُ مِنۡهُمۡۖ = އެމީހުންގެ ކިބައިން ބިންގަނޑު މަދުކުރާ ކަމެއް ❁ وَعِندَنَا = އަދި ތިމަން ރަސްކަލާނގެ حَضْرَة ގައިވެއެވެ. ❁ كِتَٰبٌ حَفِيظُۢ ﴿٤﴾ = ރައްކާތެރި ކިޔެވޭ ފޮތެއް ❁ بَلۡ = އަދި ކިއްހެއްޔޭ؟ ❁ كَذَّبُواْ بِٱلۡحَقِّ = އެމީހުން حَقُّ ދޮގުކުރި އެވެ. ❁ لَمَّا جَآءَهُمۡ = އެމީހުންގެ ގާތަށް އައިއިރުން ❁ فَهُمۡ = ފަހެ އެމީހުންނީ ❁ فِيٓ أَمۡرٖ مَّرِيجٍ ﴿٥﴾ = އެކަކީ އަނެކަކާ ދެކޮޅު ކަމެއްގައި ތިބި މީހުންނެވެ. ❁ أَفَلَمۡ يَنظُرُوٓاْ = އެމީހުން ނުބަލަނީ ކީއްވެތޯ.؟ ❁ إِلَى ٱلسَّمَآءِ فَوۡقَهُمۡ = އެމީހުންގެ މަތީގައިވާ އުޑަށް ❁ كَيۡفَ بَنَيۡنَٰهَا = ތިމަންރަސްކަލާނގެ އެއުޑު ބިނާކުރެއްވީ ކިހާގޮތަކަށްތޯ ❁

وَزَيَّنَّاهَا = އަދި ތިމަންނަރަސްކަލާނގެ އެއުޑު ޒީނަތްތެރި ކުރެއްވީމެވެ ❁ وَمَا لَهَا = އަދިއެއަކަށް ނުވެއެވެ. ❁ مِن فُرُوجٍ

(٦) = އެއްވެސް ރޫރުމެއް / ފަޅުވުމެއް/ އެއްވެސްބާކާތެއް ❁

إجْمَالِي މާނަ

(١) ق : މިއަކުރުގެ މާނައެއް އަދި މުރާދެއް ދެނެވޮޑިގެންވަޑައިގެންވަނީ ހަމަ الله އެވެ. މާތްވެގެންވާ މި قُرْآن ގަންދެއްވައި ތިމަންނަރަސްކަލާނގެ ހުވައި وَحي ކުރެއްވީމެވެ. (ހަމަކަށަވަރުން مُحَمّدُ ގެފާނަކީ އަމާނާތްތެރި ފޮނުއްވާ ރަސޫލު ބޭކަލެކެވެ. ނުވަތަ ކަލޭގެފާނު މަރުވުމަށްފަހު مَحْشَرُ އަށް ގެންދެވޭނެކަމީ ކަށަވަރުކަމެކެވެ. މިދެކަމަށް މިހުވައިގެ ޖަވާބު މުފައްސިރުން ބަޔާންކުރައްވައެވެ.)

(٢) އަދިޔާއް ހެއްދެވެ. އެމީހުން އެބަހީ މުޝްރިކުން އެ އަޖާއިބުވީ އެމީހުންގެ ގާތަށް އެމީހުންގެތެރެއިން އިންޒާރުކުރައްވާ ބޭކަލަކު ވަޑައިގަތުމުންނެވެ. އެބޭކަލަކީ مُحَمّدُ ގެފާނެވެ. އެކާފަރުންބުނީ އެއީ ބޮޑު އަޖާއިބެއްކަމަށެވެ. (އެކަލޭގެފާނު އެދެއްކެވި ވާހަކައާއި عَجَائِبُ ވާހަކައެކެވެ.)

(٣) އެގޮތަށް އަހުރެމެން މަރުވުމަށްފަހު އަދި އަހުރެމެން ވެއްޔާއި ހަމަކަށްވުމަށްފަހުގައި އަލުން އަހުރެމެން ދިރިގެން އަންނާނެ ހެއްދެވެ؟ އެއީ ދުރުވެގެންވާ رُجُوع ވުމެކެވެ.

(٤) ދެންފަހެ ކާފަރުންގެ އެބަހުގެ ޙާލު الله އެނގިވޮޑިގެން ވިލާއިރިކުންނެވެ. ހަމަކަށަވަރުން އެމީހުންގެ ކިބައިން ބިންގަނޑު މަދުކުރާކަމެއް އެބަހީ އެމީހުންގެ ހަށިތަކުން ވިރާފައިދާނުވާ ބާވަތްތައް ތިމަންނަރަސްކަލާނގެ ދެނެވޮޑިގެންވެއެވެ. އަދި ތިމަންނަރަސްކަލާނގެ حَضْرَة ގައި އެހުރިހާކަމެއް ކުރައްވައި ޤަރާރުގައި ކުރައްވާފައިވާ ފޮތެއް ވެއެވެ.

(٥) އަދި ޔަޤީންނުވެ؟ އެމީހުންގެ ގާތަށް حَقُّ އައިރުން އެމީހުން حَقُّ ދޮގުކުރީ އެވެ. (އެބަހީ އެމީހުންގެ ގާތަށް حَقُّ ކަމުގައިވާ قُرْآن އައިރުން އެމީހުން އެއްވެސް ފިކުރެއްބެލުމެއްނެތި ދޮގުކުރީއެވެ.) ފަހެ އެމީހުންނީ އެ قُرْآن އާއި ދުރު އެކަމުގައި އަނގަޑަކަށް މައްސަލަ ކުރެވިގެންވާ އޮޅުމެއްގައެވެ. (އެއްބަޔަކު ބުނީ އެއީ ސިޙުރެއްކަމަށެވެ. އަނެއްބަޔަކު ބުނީ އިސްލިޔާއިރުންގެ ދޮގުވާހަކައެއްކަމަށެވެ. އަދި އަނެއްބަޔަކު ބުނީ އެއީ ކާހިނުންގެ ބަސްކަމަށެވެ. ދެންހުރިގޮތްގޮތަށް ބުނެދެއްވާ ވާހަކައެވެ.)

(٦) އެމީހުންގެ މަތީގައިވާ އުޑަށް އެމީހުން ނުބަލަނީ ހެއްދެވެ؟ ތިމަންނަރަސްކަލާނގެ އެއުޑު ހައްދަވާފައި ވަނީ ކޮންފަދައަކުންކަން އަދި ތިމަންނަރަސްކަލާނގެ އެއުޑު ޒީނަތްތެރި ކުރައްވާފައިވަނީ ކިހިނެއްކަމާއި ދެން އެމީހުން ވިސްނާ ނުލަނީ ހެއްދެވެ؟ އަދި އަދިއެއަކަށް އެއްވެސް ރޫރުމެއް / ފަޅުވުމެއް ނުވެއެވެ.

وَٱلۡأَرۡضَ مَدَدۡنَٰهَا وَأَلۡقَيۡنَا فِيهَا رَوَٰسِيَ وَأَنۢبَتۡنَا فِيهَا مِن كُلِّ زَوۡجِۭ بَهِيجٖ ﴿٧﴾ تَبۡصِرَةٗ وَذِكۡرَىٰ لِكُلِّ عَبۡدٖ مُّنِيبٖ ﴿٨﴾ وَنَزَّلۡنَا مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءٗ مُّبَٰرَكٗا فَأَنۢبَتۡنَا بِهِۦ جَنَّٰتٖ وَحَبَّ ٱلۡحَصِيدِ ﴿٩﴾ وَٱلنَّخۡلَ بَاسِقَٰتٖ لَّهَا طَلۡعٞ نَّضِيدٞ ﴿١٠﴾ رِّزۡقٗا لِّلۡعِبَادِۖ وَأَحۡيَيۡنَا بِهِۦ بَلۡدَةٗ مَّيۡتٗاۚ كَذَٰلِكَ ٱلۡخُرُوجُ ﴿١١﴾ كَذَّبَتۡ قَبۡلَهُمۡ قَوۡمُ نُوحٖ وَأَصۡحَٰبُ ٱلرَّسِّ وَثَمُودُ ﴿١٢﴾ وَعَادٞ وَفِرۡعَوۡنُ وَإِخۡوَٰنُ لُوطٖ ﴿١٣﴾ وَأَصۡحَٰبُ ٱلۡأَيۡكَةِ وَقَوۡمُ تُبَّعٖۚ كُلّٞ كَذَّبَ ٱلرُّسُلَ فَحَقَّ وَعِيدِ ﴿١٤﴾ أَفَعَيِينَا بِٱلۡخَلۡقِ ٱلۡأَوَّلِۚ بَلۡ هُمۡ فِي لَبۡسٖ مِّنۡ خَلۡقٖ جَدِيدٖ ﴿١٥﴾

ލަފުޒުމާނަ

وَٱلۡأَرۡضَ = އަދި ބިންގަނޑު ✽ مَدَدۡنَٰهَا = އެބިންގަނޑު ތިމަންރަސްކަލާނގެ ދަންމަވާ ފުޅާކުރެއްވީމެވެ. ✽ وَأَلۡقَيۡنَا فِيهَا = އަދި ތިމަންރަސްކަލާނގެ އޭގައި ލެއްވީމެވެ. ✽ رَوَٰسِيَ = ފަރުބަދަތަށް ✽ وَأَنۢبَتۡنَا فِيهَا = އަދި ތިމަންރަސްކަލާނގެ އޭގައި ފުޅުއްވީމެވެ. ✽ مِن كُلِّ زَوۡجِۢ بَهِيجٖ ﴿٧﴾ = ރީތި އަދި ފުރިހަމަ ކޮންމެ ބާވަތަކުން ވެސް ޖޯޑެއް ✽ تَبۡصِرَةٗ وَذِكۡرَىٰ = ވިސްނާ ފިކުރުކުރުން އަދި وَعۡظُ نَصِيۡحَة ލިބިގަތުމަށްޓަކައެވެ. لِكُلِّ عَبۡدٖ مُّنِيبٖ ﴿٨﴾ = ﷲ) އަށް ތައުބާވެ ރުޖޫޢަވާ އަޅަކަށް ✽ وَنَزَّلۡنَا مِنَ ٱلسَّمَآءِ = އަދި ތިމަންރަސްކަލާނގެ އުޑުން ފައިބުއްވީމެވެ. ✽ مَآءٗ مُّبَٰرَكٗا = ބަރަކާތްތެރި ފެނެއް ✽ فَأَنۢبَتۡنَا بِهِۦ جَنَّٰتٖ = އެފެނުން ބަގީޗާތައް ތިމަންރަސްކަލާނގެ ފުޅުއްވީމެވެ. ✽ وَحَبَّ ٱلۡحَصِيدِ ﴿٩﴾ = އަދި ކޮށާލެވޭ ގޮވަމުގެ ހަށިތަކާއި އާދަޔާ ✽ وَٱلنَّخۡلَ بَاسِقَٰتٖ = ދިގު އަދި ދިގު ކަދުރު ގަސްތަކާއި ✽ لَّهَا = އެއަށްވާ ✽ طَلۡعٞ نَّضِيدٞ ﴿١٠﴾ = އެކަކަށްމަތީގައި އަނެކަކަ އަޅާ ފުރިބައްދުވެފައިވާ ދޮވޮޅި އެއްކަމަކާއި ✽ رِّزۡقٗا لِّلۡعِبَادِ = އެއީ އަޅުތަކުންނަށްޓަކާ ރިޒުޤެއްގެ ގޮތުންނެވެ. ✽ وَأَحۡيَيۡنَا بِهِۦ = އަދި އެފެނުން ތިމަންރަސްކަލާނގެ ދިރުއްވައިފީމެވެ. ✽ بَلۡدَةٗ مَّيۡتٗاۚ = މަރުވެ ހަނާހަސްތޮވެފައިވާ ބިން ✽ كَذَٰلِكَ ٱلۡخُرُوجُ ﴿١١﴾ = ނުކުތުންވާނީ އެފަދައިންނެވެ. (އެބަހީ مَحْشَرُ އަށް ދިރުއްވައިގަތުމަށް ކަބުރުތަކުން ނުކުތުން ނުކުންނާނީ އެފަދައިންނެވެ. ✽ كَذَّبَتۡ قَبۡلَهُمۡ = އެމީހުންގެ ކުރިން ތަކުޛީބުކުރިއެވެ. ✽ قَوۡمُ نُوحٖ = نُوحُ عَلَيهِ السلاَم ގެ ޤައުމުގެމީހުން ✽ وَأَصۡحَٰبُ ٱلرَّسِّ وَثَمُودُ ﴿١٢﴾ = އަދި ރައްސުގެ އެކުވެރިންނާއި އަދި صَالِحُ عَلَيهِ السلاَم ގެ ޤައުމުގެމީހުންނާއި وَعَادٞ وَفِرۡعَوۡنُ = އަދި عَاد ބަޔަށްގެމީހުންނާއި އަދި فِرْعَوْن އާއި ✽ وَإِخۡوَٰنُ لُوطٖ ﴿١٣﴾ = އަދި لُوط ގެ ޤައުމުންގެ أَخُ ންނާއި ✽ وَأَصۡحَٰبُ ٱلۡأَيۡكَةِ = އަދި أَيكَة އެކުވެރިން ރަށުގެމީހުންނާއި وَقَوۡمُ تُبَّعٖ = އަދި تُبَّع ގެ މީހުންނާއި ✽ كُلّٞ = މިހުރިހާމީހުން ✽ كَذَّبَ ٱلرُّسُلَ = ރަސޫލުން ތަކުޛީބު ކުރިއެވެ. ✽ فَحَقَّ وَعِيدِ ﴿١٤﴾ = ފަހެ އެމީހުންނަށް ކާށިވައި ބިރުދެއްކެވި ބަސްފުޅު حَقُّ ވިއެވެ. ✽ أَفَعَيِينَا = ފަހެ ތިމަންރަސްކަލާނގެ ވަނީ ނުކުޅެދިވަޑައިގެންނެވީ ބާވައެވެ؟

بِٱلْخَلْقِ ٱلْأَوَّلِ = ފުރަތަމަ ހެއްދެވުމަށް بَلْ = އަދި ކިޔައްހެއްޔެވެ؟ هُمْ = އެމީހުން އުޅެނީ فِي لَبْسٍ = ޝުބުހާގައެވެ. مِّنْ خَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٥﴾ އަލަށް ދެވަނަފަހަރަކަށް ހެއްދެވުމާއިމެދު

إِجْمَالِي މާނަ

(٧) އަދިބިންގަޑު (ދަންނައެވެ. އެބިންގަޑު ތިމަންރަސްކަލާނގެ ދަންމަވާ ފުޅާކުރެއްވީމެވެ. އަދި ތިމަން ރަސްކަލާނގެ އޭގައި ފަރުބަދަތަކެއް ލެއްވީމެވެ. އަދި ތިމަންރަސްކަލާނގެ އޭގައި ރީތިވި އަދި ފުރިހަމަ ކަށްގެތާވަތަކާކުރެވެސް ޒުޖު ގެ ގަސްގިހާގެހި ފުޅުއްވީމެވެ.

(٨) އެކަންތައްތަކަށް އެނބުރި އެނބުރި الله އަށް ތައުބާވާ ރުޖޫޢަވާ ކޮންމެ އަޅަކާ ވިސްނާ ފިކުރުކުރުމަށް އަދިوَعْظُ نَصِيْحَة ދީބަގެތުމަށްޓަކައެވެ.

(٩) އަދި ތިމަންރަސްކަލާނގެ އުޑުން = ބަރަކާތްތެރި ފެނެއް ވެއްސެވީމެވެ. އެފެނުން ބަގީޗާތަކާއި އަދި ގޮވާމުގެ ގޮތުގައި ކެޔޭވާ އޮށްޗަކުރުވެސް ތިމަންރަސްކަލާނގެ ފަޅުއްވައިފީމެވެ.

(١٠) އަދި ދާވާ އަގާ ރީތި ކަދުރު ރުއްތަކާއި އެކަތިމަތްކަން އަށްކަމު އަށާ ފުރިބާރުވެފައިވާ ދާވާގެ އެއްތަކެއް އެއަށްވާ އެރުއްތަކެއް ތިމަންރަސްކަލާނގެ އެފެނުން ފަޅުއްވައިފީމެވެ.

(١١) އެއީ އަޅުތަކުންނަށް ރިޒުގެއްގެ ގޮތުންނެވެ. އަދި އެފެނުން މަރުވެ ހަލާކުވެފައިވާ ބިން ބިން ތިމަންރަސްކަލާނގެ ދިރުއްވާފީމެވެ. މިގޮތަކުން ނުކުތުން ނުކުންނާނެއެވެ. (އެބައި مَحْشَرُ އަށް ދިޔުމަށްޓަކައި ކަށްވަޅުތަކުން މިގޮތަކުން ނުކުންނާނެ ވާހަކަ ބިމުގެ ގަސްގަހާގެހި ފަޅުއްވާ ގޮތުން ނުކުތުމަށް ހަމަވާނެއެވެ.

ދަންނައެވެ. އޭގެ އެއްވެސް ތަނަބަލާވާނުވައި އުފުއްދަވައި އާރިފިތަކުން ވަރުގަދަކަން ޖީނަތުގިރިކަން ހެއްދަވައި އަދި ބިންގަޑު ފުޅާކުރައްވައި ތަނަވަސްކުރައްވައި ގަސްގަހާގެހި ނެރުއްވަމުންދަރުވައި މަރިނާވާ ފެއްސަވައި އަރިމިހުންދުވެސް މިބޭތު ހައިނާމުގެ އެންމެހައި ތަކެތި ހެއްދަވައި މިފިދާވަ ނިޖާމުގެމަތިން ހިންގަވާ ކަލާކަން މިގޮތަކުން މަރުވެފައިވާ ދުވަސްފަހަރަކަށް ދިރުއްވާ مَحْشَرُ ކުރައްވުން އެއްވެސް ދެރައެއް ކަމެއްނޫން ކަމަށް ސާބިތުކުރާ ބައެއް ދަލީލުތަކެވެ. އެގޭނުއެވެ.

(١٢) އަދި އެމީހުންގެ ކުރީގައި އެބައި قُرَيْش ންގެ ކުރީގައި نُوحُ عَلَيهِ السلاَم ގެ ޤައުމުގެ މީހުން އަދިأُخْدُوْدُ އެވެ ކިޔުން ވަޅުގަނޑުގެ އެކުވެރިންނާއި އަދި صَالِحُ عَلَيهِ السلاَم ގެ ޤައުމުގެ މީހުންނާއި

(١٣) އަދިعَاد ބަޔައިގެ މީހުންނާއި އަދިفِرْعَوْن އާއި އަދި لُوط ގެ ގައުމުންގެ أَخُ ންނެވެ (ބަރަސްތުވުން ދާރުވެރިއެވެ.)

(١٤) އަދިأيكة އެވެ ކިޔުން ބަރުގެ މީހުންނާއި (އެއީ شُعَيْبُ عَلَيهِ السلاَم ފޮނުއްވުން ޤައުމުކަމެވެ.) އަދި تبّع ގެ މީހުންނާއި މިހުރިހާމީހުން ބަރާބަރުން ދުރުކުރިއެވެ. ދެން ވަގުތު އެމީހުންނަށް ކާފަރާ ބަރުވެރިކަމުގެ ބަސްވެރިވެ حَقُّ ވިއެވެ. ދަންނައެވެ. تُبَّعُ އަކީ يَمَنُ ކަރައިގެ قَبِيْلَة އެކެވެ

(١٥) އަޅުވަރަ ފުރަތަމަ ހެއްދެވުމުން ތިމަންރަސްކަލާނގެ ވަރުބަލިވީހެއްޔެވެ؟ ނުވަތަ ނުކުޅެދިވަޑައިގަތީ ގޮތުގައި ހެއްޔެވެ؟ އަދި ކިޔައްހެއްޔެވެ؟ އެއަށްނުވާނެއެވެ. އެމީހުން އުޅެނީ ދެވަނަފަހަރަކަށް ހެއްދެވުމާއިމެދު ޝައްކުގައި ޝުބުހާގައެވެ.

وَلَقَدْ خَلَقْنَا ٱلْإِنسَـٰنَ وَنَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهِۦ نَفْسُهُۥ ۖ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ ٱلْوَرِيدِ ﴿١٦﴾ إِذْ يَتَلَقَّى ٱلْمُتَلَقِّيَانِ عَنِ ٱلْيَمِينِ وَعَنِ ٱلشِّمَالِ قَعِيدٌ ﴿١٧﴾ مَّا يَلْفِظُ مِن قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ ﴿١٨﴾ وَجَآءَتْ سَكْرَةُ ٱلْمَوْتِ بِٱلْحَقِّ ۖ ذَٰلِكَ مَا كُنتَ مِنْهُ تَحِيدُ ﴿١٩﴾ وَنُفِخَ فِى ٱلصُّورِ ۚ ذَٰلِكَ يَوْمُ ٱلْوَعِيدِ ﴿٢٠﴾ وَجَآءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّعَهَا سَآئِقٌ وَشَهِيدٌ ﴿٢١﴾ لَّقَدْ كُنتَ فِى غَفْلَةٍ مِّنْ هَـٰذَا فَكَشَفْنَا عَنكَ غِطَآءَكَ فَبَصَرُكَ ٱلْيَوْمَ حَدِيدٌ ﴿٢٢﴾ وَقَالَ قَرِينُهُۥ هَـٰذَا مَا لَدَىَّ عَتِيدٌ ﴿٢٣﴾

ތަރުޖަމާ

❁ وَلَقَدْ خَلَقْنَا ٱلْإِنسَـٰنَ = އަދި ހަމަކަށަވަރުން މިމަންޔަސްބާވާތުގެ އިންސާނާ ހެއްދެވީމެވެ.❁ وَنَعْلَمُ = އަދި މިމަންޔަސްބާވާތުގެ ދުނިޔޭގެން ވަސްވާ. ❁ مَا تُوَسْوِسُ بِهِۦ نَفْسُهُۥ = އޭނާގެ ނަފުސު ގެނެސްދޭ ވަސްވާސްތައް ވެސް އެންގެވިގެން ހުންނެވީމެވެ. ❁ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ = އަދި މިމަންޔަސްބާވާތުގެ އޭނާއާއި ގާތްވެގެންވާނީ އަދި އެގާތަށް ގޮސްވާނީ ކަސްތޮއްތަކާއި. ❁ مِنْ حَبْلِ ٱلْوَرِيدِ ﴿١٦﴾ = އޭނާގެ ކަރުދަށުގައިވާ ނާރަށްވުރެވެސް. ❁ إِذْ يَتَلَقَّى ٱلْمُتَلَقِّيَانِ = ދެމަލާއިކަތުބާކަމުން އޭނާއާއި ބަލަހައްޓަވާ ލިޔުއްވާތަނި (ހަނދުމަފުޅު ކުރައްވާށެވެ. ❁ عَنِ ٱلْيَمِينِ وَعَنِ ٱلشِّمَالِ = އޭނާގެ ކަނާތުފަރާތާއި ވާތުފަރާތުން ❁ قَعِيدٌ ﴿١٧﴾ = އިށީނދެވަޑައިގެން / އިންނަވާތީ ❁ مَّا يَلْفِظُ مِن قَوْلٍ = އެއްވެސް لَفْظ އެއްވެސް އެއްބަސް. (އޭނާ އެއްވެސް لَفْظ އެއްބަސްކިޔާއިރު.) ❁ إِلَّا لَدَيْهِ = އޭނާގެ ގާތުގައި ވާނެއެވެ ❁ رَقِيبٌ عَتِيدٌ ﴿١٨﴾

= رَقِيبٌ ބަލާ ❁ عَتِيد އެވެ ހާޒިރު ދެމަލާއިކަތުބާކަމުން ވާނެއެވެ (އޭނާގެ لَفْظ އެއްބަސް އެދުބާކަމުން ނިޔާދުވަހިއެއްބާރެކަތު ބަލަހެއްޓުވާނެއެވެ.) ❁ وَجَآءَتْ سَكْرَةُ ٱلْمَوْتِ = އަދި މަރުގެ އުނދަގޫ (މަރުގެ ސަކަރާތް) އަންނާނެއެވެ. ❁ بِٱلْحَقِّ = ހަމަ حَقّ ގޮތުގައި❁ ذَٰلِكَ އެއީ (އޭގަތުގައި) ❁ مَا كُنتَ مِنْهُ تَحِيدُ ﴿١٩﴾ = ކަލޭ އެއާއި ދުރަށް ދުވެފިޔަ ކަމެކެވެ. ❁ وَنُفِخَ فِى ٱلصُّورِ = އަދި ސޫރު ފުމެވޭނެއެވެ ❁ ذَٰلِكَ يَوْمُ ٱلْوَعِيدِ ﴿٢٠﴾ = އެއީ وَعِيْد ގެ ދުވަހެވެ. (ކާފަރުންނަށް عَذَابُ ގެ ދުވަހެވެ.)❁ وَجَآءَتْ كُلُّ نَفْسٍ = އަދި ކޮންމެ ނަފުސެއް އަންނާނެއެވެ. ❁ مَّعَهَا = އޭނާއާއިއެކު އެބައިމީހާގެ ❁ سَآئِقٌ = އޭނާ مَحْشَرُ ގެ ދަނޑަށް ގެންދާ ބާރުވެރިޔާ ❁ وَشَهِيدٌ ﴿٢١﴾ = އަދި ހެކިދޭނޭ ބާރުވެރިއަކު ❁ لَّقَدْ كُنتَ = (އޭ އިންސާނާއެވެ.!) ހަމަކަށަވަރުން ކަލޭވީއެވެ. ❁ فِى غَفْلَةٍ مِّنْ هَـٰذَا = މިކަމާމެދު غَافِلُ ވެގެން ❁ فَكَشَفْنَا عَنكَ = ފަހެ މިއަޅަމަންޔަސްބާވާތުގެ ނަގައިލީމެވެ ކަލޭގެ އަލަށް ޕަރުދާ. ❁ غِطَآءَكَ = ކަލޭގެ ހަމަލާ ❁ فَبَصَرُكَ ٱلْيَوْمَ = ފަހެ މިއަދު ކަލޭގެ ލޮލު ❁

حَدِيدٌ ﴿٢٢﴾ = ތޫނުވެ. (ހުރިހާ އެއްޗެއް ސާފުކޮށް ފެނެއެވެ.) ۞ وَقَالَ قَرِينُهُۥ = އަދި އޭނާގެ قَرِيْنُ (އޭނާއާއި ހަވާލުވެހުރި މަލާއިކަތާ) ވިދާޅުވާނެއެވެ. ۞ هَـٰذَا مَا لَدَىَّ = މިއީ މިއަޅުގަނޑާއި އެކުވާތަކެއްޗެވެ. (އެއީ އިންސާނާއި އޭނާގެ ޢަމަލުތަކެވެ.) ۞ عَتِيدٌ ﴿٢٣﴾ = حَاضِرُ ވެގެންވަނީއެވެ. ۞

إِجْمَالِي މާނަ

(١٦) އަދި ހަމަކަށަވަރުން ތިމަންރަސްކަލާނގެ އިންސާނާ ހެއްދެވީމެވެ. އަދި ތިމަންރަސްކަލާނގެ ދެނެވޮޑިގެން ވެއެވެ. އޭނާގެ ނަފްސުގެ ވަސްވާސްތަކެވެސް. އަދި ތިމަންރަސްކަލާނގެ އޭނާގެ ކަރުނަޅުގައިވާ ނާރަށްވުރެ ކައިރިވެގެން ވަނީމެވެ.

(١٧) ދެމަލާއިކަތުބާކަލުން އޭނާއާއި ބައްދަލުވުމުގެ ހިނދު (ހަނދުމަފުޅު ކުރައްވާށެވެ.) އެދެބޭކަލުން އޭނާގެ ކަނާތްފަރާތާއި ވައްތްފަރާތުން އިށީނދެވަޑައިގެން / އިންތިޒާރުގައި ތިއްބަވާނެއެވެ.

(١٨) އޭނާބުނާ ބަހެއްގެއްދިން އެއް لَفْظُ އެއްވެސް رَقِيبُ އާއި عَتِيد އެވް ކިޔުން ދެމަލާއިކަތުބާކަލުން ނުލިޔުއްވައި ދޫނުކުރައްވައެވެ.

(١٩) އަދި މަރުގެ އުދަގޫތައް (މަރުގެ ސަކަރާތް) އޭނާއަށް ހަމަ حَقُّ ގޮތުގައި އަންނާނެއެވެ. (އޭނާއަށް އެންގޭވާނެއެވެ.) އެއީ (އެމަރަޔާ) ކަލޭ އެއާއިދުރަށް ދިޔައެއްޗެވެ.

(٢٠) އަދި ތަޅަފިލުގެވިއްޖެއްޔާއި ދުވަސް އެއީ وَعِيْدُ ގެ ދުވަހެވެ. (ކާފިރުންނާއި عَذَابُ ގެ ދުވަހެވެ.)

(٢١) އަދި ކޮންމެ ނަފްސެއް އަނަދުވަސްކާއި އަންނަނީއެވެ އަށް ގެންދާ مَحْشَرُ ބޭކަލަކާއި ހެކިދެއްވާނެ ބޭކަލަކާއި ވާހަކަށެވެ.

(٢٢) (އޭ އިންސާނާއެވެ.) ހަމަކަށަވަރުން ކަލޭ ދުނިޔޭގައި އުޅުނުއިރު މިކަލާއިމެދު އެބަހީ مَحْشَرُ ކުރެއްވުމާއި މެދު غَافِلُ ވެގެން ވީމުއެވެ. ދެންފަހެ ތިމަންރަސްކަލާނގެ ކަލޭނާވައި ކޮށްފައިވާ ހުރަސް ނަގާދީގާ ކަށްޝަފު ކުރެއްވީމެވެ. ފަހެމިއަދު ކަލޭގެ ދޮޅި ތޫނުވެ. (ހުރިހާ އެއްޗެއް ސާފުކޮށް ފެނެއެވެ.)

(٢٣) އަދި އޭނާގެ قَرِيْنُ (އޭނާއާއި ހަވާލުވެހުރި މަލާއިކަތާ) ވިދާޅުވާނެއެވެ. މިއީ މިއަޅުގަނޑާއި އެކުވާތަކެއްޗެވެ. (އެއީ އިންސާނާއި އޭނާގެ ޢަމަލުތަކެވެ.) حَاضِرُ ވެގެންވަނީއެވެ.

أَلْقِيَا فِي جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ ﴿٢٤﴾ مَّنَّاعٍ لِّلْخَيْرِ مُعْتَدٍ مُّرِيبٍ ﴿٢٥﴾ ٱلَّذِى جَعَلَ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ فَأَلْقِيَاهُ فِى ٱلْعَذَابِ ٱلشَّدِيدِ ﴿٢٦﴾ ۞ قَالَ قَرِينُهُۥ رَبَّنَا مَآ أَطْغَيْتُهُۥ وَلَٰكِن كَانَ فِى ضَلَٰلٍۭ بَعِيدٍ ﴿٢٧﴾ قَالَ لَا تَخْتَصِمُوا۟ لَدَىَّ وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُم بِٱلْوَعِيدِ ﴿٢٨﴾ مَا يُبَدَّلُ ٱلْقَوْلُ لَدَىَّ وَمَآ أَنَا۠ بِظَلَّٰمٍ لِّلْعَبِيدِ ﴿٢٩﴾ يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ ٱمْتَلَأْتِ وَتَقُولُ هَلْ مِن مَّزِيدٍ ﴿٣٠﴾ وَأُزْلِفَتِ ٱلْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ غَيْرَ بَعِيدٍ ﴿٣١﴾

މުފްރަދާތު

أَلْقِيَا فِي جَهَنَّمَ = (ދެމަލާއިކަތުބޭކަލުންނަށް އަންގަވާނެއެވެ.) ތިޔަދޭ ދެބޭކަލުން ނަރަކައަށް އެއްލައިލާށެވެ. ۞ كُلَّ كَفَّارٍ = ކާފަރުވުން ބޮޑު ކޮންމެ މީހެއް ۞ عَنِيدٍ ﴿٢٤﴾ = ނުކިޔަމަންތެރި / އަނިޔާވެރި ۞ مَنَّاعٍ لِّلْخَيْرِ = ހެޔޮކަންކަމަށް މަނާކުރުންބޮޑު ۞ مُعْتَدٍ = ޙައްދުފަހަނަޅައިގަންނަ ޝައްކުކުރާ ނުކުރާ ۞ مُرِيبٍ ﴿٢٥﴾ = حَقُّ ކަންކަމަށް ޝައްކު ކުރާ ۞ ٱلَّذِى = އޭނާ ۞ جَعَلَ مَعَ ٱللَّهِ = الله އާއި އެކު ބައި ހަމަޖައްސާ ۞ إِلَٰهًا ءَاخَرَ = އެހެން އިލާހެއް ۞ فَأَلْقِيَاهُ = ތިޔަދޭ ދެމަލާއިކަތުން އޭނާ އެއްލައިލާށެވެ ۞ فِى ٱلْعَذَابِ ٱلشَّدِيدِ ﴿٢٦﴾ = ގަދަވެގެންވާ ޢަޛާބަށް۞ قَالَ قَرِينُهُۥ = އޭނާގެ قَرِيْنُ (އޭނާއާއި ގުޅިފައިވާ شَيْطَانُ އާ) ދަންނަވާނެއެވެ. ۞ رَبَّنَا = އަހަރެމެންގެ رَبُّ އެވެ. مَآ أَطْغَيْتُهُۥ = މިއަޅާ އޭނާ މަގު ނުފުރައްދަމެވެ. ۞ وَلَٰكِن كَانَ = އަދިއެހެންނަމަވެސް އޭނާވީ فِى ضَلَٰلٍۭ بَعِيدٍ ﴿٢٧﴾ = ދުރުވެގެންވާ މަގުފުރެދުމެއްގައެވެ. ۞ قَالَ = އެކަލާނގެ وَحِى ކުރައްވާ ހުއްޓެވެ. ۞ لَا تَخْتَصِمُوا۟ لَدَىَّ = ކަށުވެރިން މިޔަނދަސްކަލާނގެ حَضْرَةُ ގައި އަރައިރުން ނުވާށެވެ. ۞ وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُم = ހަމަކަށަވަރުން މިކަން ރަސޫލާކަލާނގެ ކަލޭމެންނަށް އިސްވެ ނިންމަވާފައިވަނީ ۞ بِٱلْوَعِيدِ ﴿٢٨﴾ = وَعِيْدُ އެވެ. އެބަހީ ކާފަރަށް عَذَابُ އެވެ.

۞ ۞ قَالَ قَرِينُهُۥ = އޭނާގެ قَرِيْنُ (އޭނާއާއި ގުޅިފައިވާ شَيْطَانُ އާ) ދަންނަވާނެއެވެ. ۞ رَبَّنَا = އަހަރެމެންގެ رَبُّ އެވެ. مَآ أَطْغَيْتُهُۥ = މިއަޅާ އޭނާ މަގު ނުފުރައްދަމެވެ. ۞ وَلَٰكِن كَانَ = އަދިއެހެންނަމަވެސް އޭނާވީ فِى ضَلَٰلٍۭ بَعِيدٍ ﴿٢٧﴾ = ދުރުވެގެންވާ މަގުފުރެދުމެއްގައެވެ. ۞ قَالَ = އެކަލާނގެ وَحِى ކުރައްވާ ހުއްޓެވެ. ۞ لَا تَخْتَصِمُوا۟ لَدَىَّ = ކަށުވެރިން މިޔަނދަސްކަލާނގެ حَضْرَةُ ގައި އަރައިރުން ނުވާށެވެ. ۞ وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُم = ހަމަކަށަވަރުން މިކަން ރަސޫލާކަލާނގެ ކަލޭމެންނަށް އިސްވެ ނިންމަވާފައިވަނީ ۞ بِٱلْوَعِيدِ ﴿٢٨﴾ = وَعِيْدُ އެވެ. އެބަހީ ކާފަރަށް عَذَابُ އެވެ.

۞ مَا يُبَدَّلُ ٱلْقَوْلُ = ބަސްބަދަލު ނުކުރެވޭނެއެވެ. ۞ لَدَىَّ =

ތިމަންރަސްކަލާނގެ حَضْرَةُ ގައި ❁ وَمَآ أَنَا۠ = އަދި ތިމަން ރަސްކަލާނގެ ނުވެއެވެ. ❁ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ (٢٩) = އަޅުތަކުންނަށް އަނިޔާ ކުރައްވާ ކަލާނގެ ކަމުގައި ❁ يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ = ނަރަކައަށް ތިމަން ރަސްކަލާނގެ وَحِي ކުރައްވާ ދުވަސް (ހަނދުމަކުރުމީ ކުރައްވާނެއެވެ.) وَحِي ކުރައްވާ ހިނދެވެ. ❁ هَلِ ٱمْتَلَأْتِ = ތިބާ ފުރިއްޖެ ހެއްޔެވެ؟ ❁ وَتَقُولُ = އަދި އެއީ ދަންނަވާނެއެވެ. ❁ هَلْ مِن مَّزِيدٍ (٣٠) = އަދި އިތުރަށް ވޭތޯއެވެ.؟(އިތުރަށް ހުރިއްޔާ އިތުރަށްވެސް ދެއްވާށެވެ.) وَأُزْلِفَتِ ٱلْجَنَّةُ = އަދި ސުވަރުގެ ގާތްކުރެވޭ ހުށްޓެވެ. ❁ لِلْمُتَّقِينَ = تَقْوَى ވެރިންނަށް ❁ غَيْرَ بَعِيدٍ (٣١) = ދުރުނޫން ހިސާބަކަށް ❁

إِجْمَالِي މާނަ

(٢٤) (އެ ދެމަލާއިކަތްބަކަލުންނަށް އަންގަވާނެއެވެ.) ކާފަރުވުންބޮޑު ނުކިޔަމަންތެރި / އަނިޔާވެރި ކޮންމެ މީހެއް ނަރަކައަށް އެއްލައިލާށެވެ.

(٢٥) ހެޔޮކަންތަކަށް ހުރަސްއަޅާ ބޮޑު ޙައްދުފަހަނައަޅާ ޒާތްތެރި ނުކުރާ حَقُّ ކަންކަމަށް ޝައްކު ކުރާ ކޮންމެ މީހަކުވެސް. ނަރަކައަށް އެއްލައިލާށެވެ.

(٢٦) އެއީ ﷲ އާއި އެކު އެހެން އިލާހަކު ހަދައިގަތް ހަމަ ހަޤީޤަތުގައި ޝައްކު ކުރިއެވެ. އެހެންވީ ތިޔައިގެ ދެމަލާއިކަތުން އެބަ ގަދަފުރާނާ ޢަޒާބަށް އެއްލައިލާށެވެ.

(٢٧) އޭނާގެ قَرِيْنُ އެބަހީ (އޭނާއާއި ގުޅިގެންވާ شَيْطَانُ އާ) ދަންނަވާނެއެވެ. އޭ އަޅަގަނޑުގެ رَبُّ އެވެ. މިއަޅާ އޭނާ މަގު ނުޖެހުއްވީމެވެ. އަދި އޭނާ ހުންނަނީ އޭނާ ދުރުވެގެންވާ މަގުފުރެދުމެއްގައެވެ.

(٢٨) ކަލޭމެން ތިމަންރަސްކަލާނގެ حَضْرَةُ ގައި އަރާއިރުން ނުވާށެވެ. ހަމަކަށަވަރުން ތިމަން ރަސްކަލާނގެ ކަލޭމެންނަށް އިސްވެ ނިންމަވާފަ އިވީ وَعِيْدُ އެވެ. އެބަހީ ކާފަރުން عَذَابُ އެވެ.

(٢٩) ތިމަންރަސްކަލާނގެ حَضْرَةُ ގައި ބަސްބަދަލު ނުވެވޭނެއެވެ. އަދި ތިމަން ރަސްކަލާނގެއީ އަޅުތަކުންނަށް އަނިޔާ ކުރައްވާ ކަލާނގެ ކަމުގައި ނުވެއެވެ

(٣٠) ނަރަކައަށް ތިމަން ރަސްކަލާނގެ وَحِي ކުރައްވާ ދުވަސް (ހަނދުމަކުރުމީ ކުރައްވާނެއެވެ.) وَحِي ކުރައްވާ ހިނދެވެ. ތިބާ ފުރިއްޖެ ހެއްޔެވެ؟ އަދި އެއީ ދަންނަވާނެއެވެ. އަދި އިތުރަށް ވޭތޯއެވެ.؟(އިތުރަށް ހުރިއްޔާ އިތުރަށްވެސް ދެއްވާށެވެ.)

(٣١) އަދި تَقْوَى ވެރިންނަށް ބަޔަކީ ދުރުނޫން ހިސާބަކަށް ސުވަރުގެ ގާތްކުރެވޭ ހުށްޓެވެ.

هَـٰذَا مَا تُوعَدُونَ لِكُلِّ أَوَّابٍ حَفِيظٍ ﴿٣٢﴾ مَّنْ خَشِىَ ٱلرَّحْمَـٰنَ بِٱلْغَيْبِ وَجَآءَ بِقَلْبٍ مُّنِيبٍ ﴿٣٣﴾ ٱدْخُلُوهَا بِسَلَـٰمٍ ۖ ذَٰلِكَ يَوْمُ ٱلْخُلُودِ ﴿٣٤﴾ لَهُم مَّا يَشَآءُونَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ ﴿٣٥﴾ وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم مِّن قَرْنٍ هُمْ أَشَدُّ مِنْهُم بَطْشًا فَنَقَّبُوا۟ فِى ٱلْبِلَـٰدِ هَلْ مِن مَّحِيصٍ ﴿٣٦﴾ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَذِكْرَىٰ لِمَن كَانَ لَهُۥ قَلْبٌ أَوْ أَلْقَى ٱلسَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ ﴿٣٧﴾ وَلَقَدْ خَلَقْنَا ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِى سِتَّةِ أَيَّامٍ وَمَا مَسَّنَا مِن لُّغُوبٍ ﴿٣٨﴾

މުފުރަދާތު

هَـٰذَا مَا تُوعَدُونَ = (ތަރި އެންގެވޭނެއެވެ.) މިއީ وَعْدُ ވެވިފައިވާ ތަކެތި. ◈ لِكُلِّ أَوَّابٍ = الله ގެ حَضْرَةُ އަށް تَوْبَة ވެ رُجُوع ވާ ކޮންމެ އަޅަކަށް ◈ حَفِيظٍ ﴿٣٢﴾ = އެމީހަކު الله ގެ އަމުރުފުޅުތަކަށް ތަބާވެގެން ފާފަތަކާއި ދުރުވެތިބި ◈ مَّنْ خَشِىَ ٱلرَّحْمَـٰنَ = އެމީހަކު رَحْمٰنُ ވަންތަ ކަލާނގެއަށް ބިރުވެތި ◈ بِٱلْغَيْبِ = غَيْبُ ގައި ފެނިގެންނޫނަސް ◈ وَجَآءَ = އަދި އެމީހަކު الله ގެ حَضْرَةُ އަށް އައި ◈ بِقَلْبٍ مُّنِيبٍ ﴿٣٣﴾ = ސަލާމަތްވެގެންވާ ހިތަކާއިގެން (އެމީހުންނަށް އެންގެވޭނެއެވެ.) ◈ ٱدْخُلُوهَا بِسَلَـٰمٍ = ސަލާމަތްކަމާއި އަދި ކަށަވަރުން އަމާންކަމާއެކު ވަންނާށެވެ. ذَٰلِكَ ◈ = އެއީ ◈ يَوْمُ ٱلْخُلُودِ ﴿٣٤﴾ = ދެމިތިބުމުގެ ދުވަހު މިބޯޓަ ދުވަހެވެ. ◈ لَهُم = އެމީހުންނަށް ހުންނަ ހިތްޖެހެ. ◈ مَّا يَشَآءُونَ فِيهَا = އެތާގައި އެމީހުން އެދޭހާ އެއްޗެއް ◈ وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ ﴿٣٥﴾ = އަދި މިވަންތަރަސްކަލާނގެ حَضْرَةُ ގައި އިތުރުންވެއެވެ. ◈ وَكَمْ أَهْلَكْنَا = އަދި މިވަންތަރަސްކަލާނގެ ހަލާކު ކުރެއްވީ (އެބައި މީހުން ކުރިން ހަލާކު ކުރެއްވީމެވެ.) ◈ قَبْلَهُم = އެމީހުންގެ ކުރިން (މަށްޗާގެ މީހުންގެ ކުރިން ◈ مِّن قَرْنٍ = އެއްވަރުވަރުގެ ޤައުމުތަކުން ◈ هُمْ أَشَدُّ مِنْهُم = އެމީހުން މިމީހުންނަށްވުރެ މާގަދަފަދައެވެ. ◈ بَطْشًا = ބާރުގެ ގޮތުން ◈ فَنَقَّبُوا۟ = ފަހެ އެމީހުން ދަތުރު ފަތުރުކުރަން ހުރިހާ ބިމެއް. ◈ فِى ٱلْبِلَـٰدِ = ރަށް ރަށުގައި ◈ هَلْ مِن مَّحِيصٍ ﴿٣٦﴾ = އެމީހުންނަށް ފަހެ (އެކަލާނގެ އަޒާބުން) ސަލާމަތްވާނެ ތަނެއް ފިލައިގަތުމަކަށްވޭތޯއެވެ؟ (ނުވެއެވެ.) ◈ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ = ހަމަކަށަވަރުން އެކަންތަކުގައި ވެއެވެ. ◈ لَذِكْرَىٰ = ކަންސަމާލުވެވޭނެ عِبْرَةٌ އާއި وَعْظُ نَصِيحَة ◈ لِمَن كَانَ لَهُۥ قَلْبٌ = އެމީހަކަށް (ހެޔޮވިސްނޭ ހިތެއް ހުރި) ހިތެއްވާ ކޮންމެ މީހަކަށް ◈ أَوْ أَلْقَى ٱلسَّمْعَ = ނުވަތަ އަޑު ބަލައިގަތް ކަންފަތް ބަހައްޓައި ◈ وَهُوَ شَهِيدٌ ﴿٣٧﴾ = އެމީހާގެ ހިތް حَاضِرُ ކޮށްގެންވާ ހާލު ◈ وَلَقَدْ خَلَقْنَا = އަދި ހަމަކަށަވަރުން މިވަންތަރަސްކަލާނގެ ހެއްދެވީމެވެ. ◈ ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ = އުޑުތަކާއި ބިމާއި ◈ وَمَا بَيْنَهُمَا = އަދި

އެދެމެދުވާތަކެއްޗާއި ❁ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ = ހަދުވަހުގެ ތެރޭގައި ❁ وَمَا مَسَّنَا = އަދި ތިމަންރަސްކަލާނގެއަށް ނުޖެހުނެވެ. ❁ مِن لُّغُوبٍ ﴿٣٨﴾ = އެއްވެސް ވަރުބަލިކަމެއް / ތަޢަބުކަމެއް ❁

إجْمَالِي މާނަ

(٣٢) (އަދި އެންގެވޭނެއެވެ.) މިއީ الله ގެ حَضْرَةُ އަށް تَوْبَة ވެ رُجُوع ވާ ބޭފުޅުންނަށް އަރުވާ وَعْدُ ވެވަޑައިގަތް ތަނެވެ. އަދި އުމުރަށް الله ގެ އަމުރުފުޅުތަކަށް ކިޔަމަންތެރިވެ ފާފަތަކާއި ދުރުވެގެންވާ ބޭފުޅުންނެވެ.

(٣٣) އަދިއުމުރަށް غَيْبُ ގައި ބޭނުންގޮތާ رَحْمٰنُ ވަންތަ ކަލާނގެއަށް ބިރުވެތިވެ އަދި ސަލާމަތްވެވޭނެ ގޮތާ ހިތާއިގެން އުމުރަށް الله ގެ حَضْرَةُ އަށް އައި މީހުންނަށެވެ. (އެމީހުންނަށް އެންގެވޭނެއެވެ.)

(٣٤) އެމީހުންނަށް އެންގެވޭނެއެވެ.) ސަލާމަތްކަމާއި އެކު ކަލޭމެން އެސުވަރުގެއަށް ކަލޭމެން ވަންނާށެވެ. އަދިއެއީ މަރުވުމެއްނެތި ދެމިތިބޭ ދުވަހެވެ.

(٣٥) އެތާގައި އެމީހުން އެދޭހާ އެއްޗެއް އެމީހުންނަށް ހުންނަ ހުއްޓެވެ. އަދި ތިމަންރަސްކަލާނގެ حَضْرَةُ ގައި އިތުރަށްވެސްއެވެ. އިތުރު ނިޢުމަތްތަކެއްވެސްއެވެ.

(٣٦) އަދި އެމީހުންގެ ކުރިން (މައްކާގެ މީހުންގެ ކުރިން) އުއްމަތްތަކުގެ ތެރެއިން ކިތައްކިތައް ޤައުމު ތިމަންރަސްކަލާނގެ ހަލާކު ކުރެއްވީންހެއްޔެވެ. ؟ (އެބަޔަކު ވަރުގަދަ ޤައުމުން ހަލާކު ކުރެއްވީމެވެ.) އެމީހުން މިމީހުންނަށްވުރެ ބާރުގެ ގޮތުން މާގަދަފަދައެވެ. ފަހެ އެމީހުން ބިން ބިންތަކުގައި ފެތުރިގެން ހިނގާލިއެވެ. އެމީހުންނަށް ފިލާ (އެކަލާނގެ އަޒާބުން) ސަލާމަތްވާން ތަނެއް ލިބުނުތޯއެވެ؟ (ނުލިބުނެވެ.)

(٣٧) ހަމަކަށަވަރުން އެކަންކަމުގައި (ހަލާކުކުރެއްވުމުގެ ވާހަކަތަކުގައި) ހިތެއްވާ ބޭފުޅުންނަށް ނުވަތަ އަޑު ހިތް حَاضِرُ ކޮށްގެން ކަނުއަޅައި އަޑުއަހާ ބޭފުޅުންނަށް ހަމަކަށަވަރުން عِبْرَةُ އާއި وَعْظُ نَصِيْحَة ވެއެވެ.

(٣٨) އަދި ހަމަކަށަވަރުން އުޑުތަކާއިބިމާއި އަދި އެދެމެދުވާތަކެއްޗާއި ހަދުވަހުގެ ތެރޭގައި ތިމަންރަސްކަލާނގެ ހެއްދެވީމެވެ. އަދި ތިމަންރަސްކަލާނގެއަށް އެއްވެސް ވަރުބަލިކަމެއް ނުޖެހުނެވެ.

فَٱصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ ٱلشَّمْسِ وَقَبْلَ ٱلْغُرُوبِ ﴿٣٩﴾ وَمِنَ ٱلَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَأَدْبَـٰرَ ٱلسُّجُودِ ﴿٤٠﴾ وَٱسْتَمِعْ يَوْمَ يُنَادِ ٱلْمُنَادِ مِن مَّكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٤١﴾ يَوْمَ يَسْمَعُونَ ٱلصَّيْحَةَ بِٱلْحَقِّ ۚ ذَٰلِكَ يَوْمُ ٱلْخُرُوجِ ﴿٤٢﴾ إِنَّا نَحْنُ نُحْىِۦ وَنُمِيتُ وَإِلَيْنَا ٱلْمَصِيرُ ﴿٤٣﴾ يَوْمَ تَشَقَّقُ ٱلْأَرْضُ عَنْهُمْ سِرَاعًا ۚ ذَٰلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ ﴿٤٤﴾ نَّحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ ۖ وَمَآ أَنتَ عَلَيْهِم بِجَبَّارٍ ۖ فَذَكِّرْ بِٱلْقُرْءَانِ مَن يَخَافُ وَعِيدِ ﴿٤٥﴾

ލަފުޒު

فَٱصْبِرْ = ކަލޭ ކަލޭގެފާނު ކެތްތެރިވެ ވަޑައިގަންނަވާށެވެ. ❁ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ = އެމީހުން އެބުނާ ބަސްތަކަށް ❁ وَسَبِّحْ = އަދި تَسْبِيح ކުރައްވާށެވެ. ❁ بِحَمْدِ رَبِّكَ = ކަލޭގެފާނުގެ رَبُّ އަށް حَمْدُ ކުރައްވަމުން ❁ قَبْلَ طُلُوعِ ٱلشَّمْسِ = އިރު އުދުރުމުގެ ކުރިން ❁ وَقَبْلَ ٱلْغُرُوبِ ﴿٣٩﴾ = އަދި އިރު އޮއްސުމުގެ ކުރިންނާއި ❁ وَمِنَ ٱلَّيْلِ = އަދި ރޭގަނޑުގެ ވަގުތު ❁ فَسَبِّحْهُ = ކަލޭ އެކަލާނގެއަށް تَسْبِيح ކުރައްވާށެވެ. ❁ وَأَدْبَـٰرَ ٱلسُّجُودِ ﴿٤٠﴾ = ސަޖި ދަކުރެއްވުމުގެ ފަހުކޮޅުގައި ❁ وَٱسْتَمِعْ = އަދި އަޑުއަހާށެވެ. ❁ يَوْمَ يُنَادِ ٱلْمُنَادِ = ގޮވައިލާމީހާ ކަލޭގެފާނު ގޮވައިލާމީހާ އަޑު ❁ مِن مَّكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٤١﴾ = ކައިރި ތަނެއް ހިސާބުން ❁ يَوْمَ يَسْمَعُونَ = އެމީހުން އަޑުއަހާދުވަހު ❁ ٱلصَّيْحَةَ بِٱلْحَقِّ = حَقُّ ގޮތުގައި ގޮވާލެވޭ އަޑު ❁ ذَٰلِكَ يَوْمُ ٱلْخُرُوجِ ﴿٤٢﴾ = އެއީ (ކަށްވަޅުތަކުން) ނުކުންނަ ދުވަހެވެ. ❁ إِنَّا نَحْنُ = ހަމަކަށަވަރުން މިވަނީ ތިމަންރަސްކަލާނގެ ❁ نُحْىِۦ وَنُمِيتُ = ދިރުއްވާ މަރުއްވަވަނީ. ❁ وَإِلَيْنَا ٱلْمَصِيرُ ﴿٤٣﴾ = އަދި އެނބުރި އައުންވާނީ ހަމަ ތިމަންރަސްކަލާނގެ حَضْرَةُ އަށެވެ. ❁ يَوْمَ تَشَقَّقُ ٱلْأَرْضُ = ބިންގަނޑު ފަޅާ ފަޅައިގެންގޮސް (ހަށިގަނޑުތައް ނުކުންނާނެ ދުވަހެވެ.) ❁ عَنْهُمْ = އެމީހުން ދިމާއިން ❁ سِرَاعًا = އަވަސްއަވަހަށް ❁ ذَٰلِكَ حَشْرٌ = އެއީ އެއްކުރެއްވުމެވެ. ❁ عَلَيْنَا يَسِيرٌ ﴿٤٤﴾ = އެއީ ތިމަންރަސްކަލާނގެއަށް ލުއި ފަސޭހަކަމެކެވެ. ❁ نَّحْنُ أَعْلَمُ = ތިމަންރަސްކަލާނގެ ދެނެވޮޑިގެންވެއެވެ. ❁ بِمَا يَقُولُونَ = އެމީހުން އެބުނާ ބަސްތަކާމެދު ❁ وَمَآ أَنتَ = އަދި ކަލޭގެފާނު ވެވަޑައި ނުގަންނަވައެވެ. ❁ عَلَيْهِم بِجَبَّارٍ = އެމީހުންގެމައްޗަށް ގަދަބާރުފޯރުވާ ބަޔަކު ބޭނުންކުރަނީ ❁ فَذَكِّرْ بِٱلْقُرْءَانِ = ކަލޭ قُرْآنُ ން وَعْظُ نَصِيحَة ދެއްވާށެވެ. ❁ مَن يَخَافُ وَعِيدِ ﴿٤٥﴾ = ތިމަންރަސްކަލާނގެ ❁ وَعِيد އަށް (ކާފަރުން) ބިރުވެރިވާ މީހަކަށް ❁

إجْمَالِي މާނަ

(٣٩) ދެން، އެމީހުން އެބުނާ ބަސްތަކަށް   ކަލޭގެފާނު ކެތްތެރިވެ ވަޑައިގަންނަވާށެވެ. އަދި އިރު އެރުމުގެ ކުރިން އާއި އަދި އިރު އޮއްސުމުގެ ކުރިން ކަލޭގެފާނުންގެ رَبُّ އަށް حَمْدُ ކުރުމާއި އެކު تَسْبِيْح ވިދާޅުވާށެވެ

(٤٠) އަދި ރޭގަނޑުގެ ވަގުތު ގަޔާއި ސަޖިދަކުރުއްވުމުގެ ފަހުގައްޔާއި ވެސް އެކަލާނގެއަށް تَسْبِيْح ވިދާޅުވާށެވެ.

(٤١) އަދި ގޮވާލާ މީހާ ކައިރިތަނަކުން ގޮވައިލައްވާ ކަލޭގެފާނު ގޮވައިލައްވާ ދުވަހުގެ އަޑު އައްސަވާށެވެ.

(٤٢) حَقُّ ގޮތުގައި ޞައިޙާގެ އަޑު އެމީހުން އަޑުއަހާ ދުވަސް (ކަބުރުތަކުން) ނުކުންނަ ދުވަހެވެ. (އެއީ قِيَامَة ދުވަހުން މީސްތަކުން مَحْشَرُ ގެ މައިދާނަށް ގެންދިއުމަށްޓަކައި إِسْرَافِيْلُ ގެފާނު ސޫރުގައި ފުމެލައްވާ ފަހު ފުމެލުމެވެ.

(٤٣) ހަމަކަށަވަރުން ތިމަންރަސްކަލާނގެ ދިރުއްވާ މަރުއްވަމެވެ. އަދި އެނބުރި ރުޖޫޢަވާނީ އަނބުރާ ހަމަ ތިމަންރަސްކަލާނގެ حَضْرَةُ އަށެވެ.

(٤٤) އެމީހުން ފިޔަވައި އަވަސްއަވަހަށް   ބިން ފަޅައި ގެންދާ ދުވަހު (ހަށިތަކާއިއެކު ކުއްލިއަކަށް ނުކުމެގެންދެވެ.) އެއީ މީސްތަކުން ކަރުވަޅުތަކުން ނުކުމެގެން ގޮވާމީހާގެ ގޮވުމުން މީސްތަކުން ދަތުރުކުރާނެއެވެ. އެއީ އެއްކުރެއްވުމެކެވެ. مَحْشَرُ ކުރެއްވުމެކެވެ. އެއީ ތިމަންރަސްކަލާނގެއަށް ފަސޭހަ ކަމެކެވެ.

(٤٥) އެމީހުން އެބުނާބަސްތަކެއް   ތިމަންރަސްކަލާނގެ ދަންނަވާވޮޑިގެންވެއެވެ. (އެބަހީ މަރުވުމަށްފަހު އަލުން ދިރުއްވައި مَحْشَرُ ކުރެއްވުމާއި ހިސާބު ބެއްލެވުމާއި ދުވަސް އެބުނާ ބަސްތަކާއި ކަލޭގެފާނު އެބުނާ ކަންކަމާއި ތިމަންރަސްކަލާނގެ އެންމެ ދަންނަވާވޮޑިގެންވެއެވެ. އަދި ކަލޭގެފާނަކީ އެމީހުން ގަދަކަމުން ޒަބަރުދަސްތުކޮށް ކަންކަން ކުރުވާނެ ފަރާތެއް ނޫނެވެ. (ކަލޭގެފާނަށް އޮތީ ހަމައެކަނި އިއްވައިދިނުމެވެ.) ދެން ތިމަންރަސްކަލާނގެ وَعِيد އަށް (ނިކަމެތިވާ) ބިރުވެތިވާ މީހަކަށް قُرْآنُ ން وَعْظُ نَصِيْحَة ދެއްވާށެވެ.